

سیاست‌های بی‌کرا نه

عباس عبدي

برخی سیاست‌ها هستند که سیاست‌گذار را تابع خود می‌کنند، به عبارتی او را معتاد نموده و برای حفظ وضع موجود مجبور است دوز آن سیاست را بیشتر کند تا موثرتر شود. در این میان اجرای برخی از این سیاست‌ها محدودیت‌های خاص خود را دارند و نمی‌توان بیش از حد معینی آنها را اجرا کرد. این موضوع مشابه سازوکار اعتیاد به مواد مخدر است. هنگامی که از مواد استفاده می‌شود، نوعی احساس خوشایند و راحتی و بیدردی به فرد دست می‌دهد، ولی پس از مدتی اثرات آن زایل می‌شود و باید دوز مصرف را بیشتر کرد و پایان این مسیر مشخص است. اخیراً یکی از روزنامه‌ها که تا حدی نمایندگی سیاست‌های رسمی را عهده‌دار است، مصاحبه‌ای را با یک خانم پژوهشگر جوان منتشر کرده که ابعاد جدیدی از مساله حجاب را به چالش کشیده است. مساله‌ای که از آن با عنوان «حجاب استایل» و «مزون‌های حجاب» یاد می‌کند. ابتدا ضمن نقد و رد این پدیده‌ها از منظر حجاب اسلامی، به راه‌حل‌های مقابله با آنها نیز می‌پردازد. خلاصه آن درباره حجاب استایل‌ها چنین است: «با خطر تغییر ذائقه قشر مذهبی مواجهیم. این مساله حتی در ازدواج و در معیارهای انتخاب همسر اثرگذار بوده است. حتی پسرهای مذهبی در شاخص‌های ازدواج، نوع پوشش و نوع حجاب همسر را شبیه حجاب استایل‌ها قید کرده‌اند... برای مقابله با حجاب استایل‌ها باید در چند ساحت فرهنگی، امنیتی و قضایی ورود کنیم... متأسفانه وزارت ارشاد با حمایت از یکسری مزون‌ها و برندهای خاص و تبلیغ بلاگرهای حوزه حجاب، شرایط را برای فعالیت و کسب سود آنها تحت عنوان پوشش اسلامی و حمایت از کالای حجاب و عفاف تسهیل کرده است. ببینید در ایونت‌های مخصوص اربعین چه می‌گذرد؟ این ایونت‌ها با حمایت چه نهادهایی برگزار می‌شوند؟ ابتدا باید بخش‌های دولتی تکلیفشان را با حجاب استایل‌ها مشخص کنند... در حوزه امنیتی باید با نظارت کامل بر فضای مجازی و پلتفرم‌ها، فعالیت حجاب استایل‌ها رصد شود چراکه یکی از کاربردهای راهبردهای جنگ فرهنگی و خانواده‌زدایی، تغییر سبک زندگی اسلامی به غربی است. در حوزه قضایی هم لایحه حجاب و عفاف که جدیداً ارائه شده باید به مواد مختلفی در خصوص مقابله با سوءاستفاده بلاگرها و سلبریتی‌های مروج بدپوششی و بدحجابی در بین

این رفتارها توجه ویژه داشت... خطرات این حرکتهای حجاب استایلها به دستگاههای انتظامی امنیتی گوشزد شده است اما آنها یا میگویند موارد مهمتر برای پیگیری هست یا خلأ قانونی وجود دارد، اما به نظر من ما خلأ قانونی نداریم بلکه خلأ اراده در مسوولان داریم! چرا باید توجه تمام دستگاههای امنیتی به سمت جاسوسی یا تروریسم و گروههای تروریستی و ساحت سخت باشد، در حالی که این خطر فرهنگی میتواند استحاله خانوادههای مذهبی را رقم بزند و نباید نادیده گرفته شود.»

روشن است که حرفهای این خانم از يك جهت نادرست نیست. هر کس نگاهی به جامعه بیندازد، متوجه میشود که حجاب استایلها گریزگاهی است برای عبور از الگوی سنتی حجاب. این گریز در جوامع اسلامی دیگر هم که حجاب اجباری نیست، وجود دارد. ولی آنجا به معنای گریز از اجبار حقوقی نیست، بلکه اقدامی در جهت آشتی دادن میان ارزشهای اجتماعی متضاد است. اینکه زیبا باشد، جلبتوجه کند و در عین حال ابعاد پوشیده بودن شرعی را نیز رعایت کند. مواجهه با این گرایش بهطور مطلق ممکن نیست. به همین دلیل خانم پژوهشگر حتی گریبان تندروترین بخش دولت را هم گرفته که چرا به این خطر توجه ندارد؟ بر خلاف تصور این خانم در این موضوع، نه امکان اثرگذاری فرهنگی وجود دارد و نه مقابله قانونی و انتظامی و امنیتی ممکن است.

چرا؟ برای اینکه همه میدانند که چرا زنان جامعه دنبال این سبک از پوشش و حجاب هستند و آن را انتخاب کردهاند؟ بهطور مشخص به همان دلایل و رویکردی انتخاب کردهاند که این خانم گفته است. پس این انتخاب از روی آگاهی است. اتفاقاً دست زنان با پوشش حجاب استایل برای اقناع طرفداران حجاب سنتی مورد نظر این خانم پژوهشگر، به سوی حجاب استایل بازتر است و در مرتبه بالاتری از استدلال قرار دارند. اقدامات قضایی و انتظامی و امنیتی نیز به صورت روشن ناممکن است. اقدام قضایی ناممکن است، چون هیچ کار خلاف شرع و قانونی صورت نگرفته است. اینکه از منظر پژوهشگر روزنامه این نوع لباس و حجاب نافی هویت اسلامی است، این فقط يك برداشت و سلیقه است، چنین چیزی در هیچ شرعی و قانونی قابلیت اجرایی ندارد. اقدام انتظامی و امنیتی نیز به این علت ناممکن است که مشکلات موجود حجاب را هم نمیتوانند با ابزار انتظامی و امنیتی حل کنند، چه رسد به حجاب استایلها که امروز آرزوی مسوولان کشور است تا همه زنان حداقل به این نوع از پوشش و حجاب رضایت دهند. این رویکرد ناخردانه هم هست، زیرا کفه مخالفان سیاستهای رسمی را سنگینتر میکند. بنابراین میتوان گفت که در تشخیص مساله؛ پژوهشگر محترم درست

فهمیده است که حجاب استایل، حجاب مورد نظر حکومت نیست، آنچه نادرست است در مرحله تجویز و سیاستگذاری است. بله؛ حجاب استایل گرچه مخالفی با شرع و قانون ندارد ولی حجاب مورد نظر حکومت نیست، چون حجاب رسمی، مظهر بخشی از رویکرد سنتی نسبت به زنان است. در حالی که حجاب استایلها این رویکرد رسمی به زنان را قبول ندارند گرچه دوست دارند یا ترجیح می‌دهند که از سبک پوشش حجاب استفاده کنند.

پژوهشگر محترم با عبور از توصیف این پدیده، هنگام رسیدن به مرحله تجویز دچار خطایی بزرگ‌تر از خطای موجود در مقابله با بی‌حجابی می‌شود، زیرا توجه خود را به ابزار قدرت و سخت‌افزار و افزایش هزینه‌بر مردم متمرکز می‌کند، در حالی که ماهیت این پدیده واجد چنین ظرفیتی نیست که به لحاظ قانونی و انتظامی و امنیتی برخورد شود. اجرای این توصیه که دستگاه‌های امنیتی را از تمرکز به امور جاسوسها به مقابله با حجاب استایلها سوق می‌دهد، منجر به آن خواهد شد که نفوذ گسترده و خرابکاری و ترور در مرزها بیشتر می‌شود و نیروهای امنیتی و انتظامی در داخل مستهلک و خسته و ناکارآمد شوند.

البته این سیاستگذاران چاره‌ای هم ندارند، چون به محض آنکه دست از ابزار قضایی، انتظامی و امنیتی بردارند، مثل سدی که شکسته می‌شود یا مثل خاکریزی که از دست می‌رود باید عقب‌نشینی کنند. ولی نگهداری این سد نیز با وجود سرریز شدن سد و افزایش روزافزون آب‌های ورودی ممکن نیست. بنابر این هرچه زودتر دریچه‌های اضطراری و تخلیه را باز کنید، پیش از اینکه این سد سرریز شود.

م: □□□□□□ □□□□□□ 10 □□□□□□ 1402 □□□□□□